

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Decano Et Canonicis Gurcensibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

Epist. 58.
De eadem re.

IN eundem ferè modum scriptum est eisdem usque districtè præcipiendo mandantes ut eundem R. recipientes in Canonicum & in fratrem, præbendam ipsam, quam per dilectum filium Sueffionensem electum ei præcipimus assignari, permittant eundem R. pacificè possidere. Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta firmiter præcipiendo mandamus quatenus contradictores & rebelles, si qui fuerint, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescatis. Quòd si non omnes &c. duo vestrum &c. Datum Laterani VI II. Idus Maij, anno undecimo.

DECANO ET CANONICIS
Gurcenfibus.

Epist. 59.
De electione
Episcopi Gur-
cenfis.

*Vide Auentin.
lib. 7. sub ini-
tium.

Turbulentissimam quæstionem & plurimum intricatam super electione Pontificis in vestra ecclesia facienda inter vos & Salzburgensem Ecclesiam temporibus bonæ memoriæ Alexandri & Lucij prædecessorum nostrorum non sine magnis expensis & gravibus laboribus agitaram nostris quoque temporibus contigit suscitari, parte vestra firmiter asserente quòd libertas eligendi vobis Pontificem ad vos tam de iure communi quàm antiqua consuetudine ac speciali privilegio competebar. Vnde procurator vester postulavit à vobis ut faceremus vos pacifica libertatis ipsius possessione gaudere, partem alteram compellendo à vestra super hoc indebita molestatione cessare. Cui cum ex altera parte quædam obiceretur sententia quæ super hoc pro Salzburgenfi dicebatur Ecclesia promulgata, idem procurator asseruit nullam penitus super hoc sententiam fuisse prolatam. Verùm exhibitis nobis quibusdam litteris bonæ memoriæ Friginfensis Episcopi & Abbatis sanctæ crucis, quæ videbantur latam ab ipsis dictam sententiam continere, idem proposuit subsequenter quòd cum dicti Episcopus & Abbas non fuerint ordinarij iudices, nec constaret quòd fuerint arbitri communitè electi à partibus, vel iudices à sede apostolica delegati, quod statuerant robur habere non poterat firmitatis, contendens vos hæcenus liberè vobis Pontificem elegisse, quem usum sufficienter se asseruit probaturum. Cùmque fuisset ei ex adverso responsum prædictos iudices ex delegatione jamdicti Alexandri Papæ tertij prædecessoris nostri habuisse auctoritatem negotium terminandi, super eligendi usu & commissione ipsa venerabi-

libus fratribus nostris Brixinensi, Frisingensi, & Tergestino Episcopis receptionem tertium quos alterutra partium velle producere duximus committendam. Partibus autem postea in nostra præsentia constitutis & attestations super illis duobus articulis offerentibus nobis clausas, procurator vester fuit in iudicio protestatus quòd non credebat super hoc sententiam latam fuisse, & si forte fuisset lata, per metum utique fuerat contra vestram Ecclesiam iudicatum; quem ad nos secretò vocavimus, & de metus inquisivimus qualitate. Sed cum nobis metum huiusmodi expressisset qui sufficienter probatus minimè videbatur auferre administriculum parti vestræ, ac se nolle probare alium fateretur, postulans inducias ad metum quem expresserat comprobandum, nos ad concordiam intendentes tam sibi quàm procuratori partis alterius consulimus ut adventum venerabilis fratris nostri Salzburgenfis Archiepiscopi expectarent, qui venturus tunc temporis ad sedem apostolicam sperabatur. Qui cum nequaquam venisset diutius expectatus, & quidam ex vobis interim ad vestram Ecclesiam accessissent, secum quosdam testes redeuntes duxerunt per quos alium metum, scilicet quòd per Comitem Palatinum & germanos Salzburgenfis Archiepiscopi qui tunc erat compulsi fuerant contra se Gurcenfes Canonici confiteri, prædictus probare voluit procurator, tunc demum confitens sententiam latam fuisse, proponens quòd cum in iure civili habeatur expressum quia quod vi metusve causa gestum est Prætor nullo tempore rata habeat, nec illo tempore rata debebat haberi sententia quæ occasione metus lata fuerat à iudicibus memoratis, ad hoc idem probandum quasdam alias rationes inducens. Idem præterea procurator obtulit iuramentum quòd de novo in suam notitiam devenerat talis metus. Quare audiri debebat illa consimili ratione, quòd si quisquam tempore contracti matrimonij præsens fuit, nec tunc aliquid proposuit contra ipsum, & illud velit processu temporis accusare, ac consanguinitatem inter contrahentes existere juraverit se postea didicisse, auditur accusans. Item ex variatione huiusmodi proponebat vestram Ecclesiam non debere periculum sustinere, quia nonnunquam Prætor variantem admittit, nec mutantis consilium aspernatur. Ad hæc proposuit pars adversa quòd

Cap. 4. n. 10.
Qui maritus
acc. poss.

bonæ memoriæ * G. Salzburgensis Archiepiscopus de conniventia & consensu tam apostolicæ sedis quàm imperatoris celsitudinis in quadam parte suæ diocesis Gurcensem episcopatum creavit, constituens ut * Gurcensis Episcopus tam in spiritualibus quàm etiam temporalibus Salzburgensis Archiepiscopi perpetuus foret Vicarius. Unde cum electio Vicarij, sicut & Vicedomini, ad eum solummodo de jure pertineat cujus Vicarius efficitur aut etiam Vicedominus, profectò Gurcensem Episcopum asserebat ratione patronatus & vicariæ à Salzburgensi fore Archiepiscopo eligendum, adiciens quòd procurator ipse audiri aliquatenus non debebat multiplicitate ratione, tum quia confessus fuerat quòd metum alium proponere non volebat, tum quia cum à principio latam sententiam negavisset, per fraudem postmodum contrarium est confessus, tum etiam quia confessus fuerat vos Salzburgensi Archiepiscopo in talibus obedientiam præstitisse post sententiam memoratam; per quæ præsumebatur vos eandem sententiam approbare. Proposuit insuper quòd postquam vos præfato Lucio III. prædecessori nostro de ipsa sententia querimoniam obtulistis, ab eo fuit eadem sententia confirmata, quòdque vos sponte per multos annos sententia parvultis eidem. Quas rationes pars vestra responsionibus diversis elidens adjunxit quòd post translationem Archiepiscopi memorati ad Ecclesiam Maguntinam Ecclesia vestra supradictò prædecessori nostro Lucio Papæ, quando potuit reclamare, super violentia exposuit questionem; sed ipse, sicut in privilegio quod super electione, institutione, ac consecratione Gurcensis Episcopi felicitis recordationis Alexander Papa II. dicebatur Salzburgensi Ecclesiæ concessisse, ita & in sententia circumventus, asserens se diligenter examinasse, ac verum illud privilegium invenisse quod nos falsum vel fallatum reperimus manifestè, eam vobis absentibus confirmavit. Nos autem iis & aliis intellectis quæ coram nobis partes multipliciter allegarunt, interloquendo concessimus ut procurator vester probandi metum illum facultatem haberet, præfatio juramento se illum postea didicisse; sicque testes produxit quos per dilectos filios nostros Leonem tituli sanctæ crucis Presbyterum & Gualam sanctæ Mariæ in Porticu Diaconum Cardinales examinari mandavimus, & eorum depositiones conf-

cribi. Ceterum quia prædicti Archiepiscopi procurator tam super hoc quàm super eo quòd vos asseruit spontanea voluntate sententiæ paruisse, necnon etiam quòd tam metu quàm aliis coram sapientissimo Lucio Papa in judicio allegatis idem prædecessor noster per privilegij paginam præfatum sententiam confirmavit, testes in vestris partibus producere intendebat, præfato Episcopo Brixinensi & Aquilegeni Præposito & Scholastico Augustensi dedimus in mandatis ut testes quos utralibet pars super præmissis articulis & super transactione quæ post tempus sententiæ dicebatur facta fuisse aut in personas testium duceret producendos recipere procurarent, & attestaciones redactas in scriptis nobis similiter transmittentes, præfigerent tam vobis quàm parti adversæ terminum competentem quo vos nostro repræsentaretis conspectui sententiam recepturi, nisi forsan interim ad amicabilem concordiam venire possent, quam utriusque parti credebamus plurimum expedire. Qui juxta mandati nostri tenorem recipientes testes utrinque productos, cum inclinare vos ad compositionem amicabilem nequivissent, procuratores vestros & partis adversæ cum attestacionibus & scriptis authenticis sub sigillis propriis fideliter consignatis ad nostram præsentiam remiserunt. Quibus postmodum in nostra præsentia constitutis, nos universis attestacionibus publicatis, & tam eis quàm scriptis authenticis utriusque partis diligenter inspectis, & intellectis attentè quæcunque procuratores ipsi proponere curaverunt, apud eosdem pro amicabili concordia, ad quam ab ipso litis exordio vos & partem alteram induxisse dinoscimur, institimus diligenter. Quibus nostris acquiescentibus monitis, Præpositus Ecclesiæ vestræ ac magister G. vestras exhibuerunt litteras coram nobis; per quas constabat eosdem à vobis recepisse mandatum, non solum agendi & respondendi, sed etiam componendi. Magister quoque Marcualdus & R. Salzburgensis Archiepiscopi procuratores, etsi litteras Archiepiscopi non exhibuerint per quas probarent se supra concordia facienda recepisse mandatum, in consistorio tamen publicè juraverunt quòd super hoc mandatum ab Archiepiscopo memorato receperant juxta formam sibi ab Archiepiscopo eodem expressam nobisque insinuatam ab ipsis, & quòd præfatus Archiepiscopus mandatum ipsum, eis scientibus,

ab eis nullatenus revocarat, quòdque ipsi darent fideliter operam efficacem ut compositionem faciendam à nobis idem Archiepiscopus observaret. Nos igitur postmodum deliberato cum fratribus nostris consilio, attendentes tam vobis quam adversæ parti multipliciter expedire controversiam ipsam concordia potius quam iudicio terminari, compositionem hujusmodi de partium conniventia inter vos duximus faciendam, ut Episcopo vestro defuncto, Salzburgenfis Archiepiscopus vocatus à vobis ad Ecclesiam Gurcensem accedat, & tres personas, unam videlicet de gremio ejusdem Ecclesiæ, quam utiliter bona fide crediderit tam ad regimen præfulatus quam etiam officium vicariæ, ac duas extraneas, vobis denominare procurer, vos verò seorsum super denominatis vobis personis diligenti deliberatione tractetis, & vobis tandem ac eodem Archiepiscopo in Capitulo residentibus, is ex denominatis personis ab Archiepiscopo primùm in Episcopum & Vicarium & consequenter à vobis in Episcopum eligatur in quem omnes vel saltem major pars vestrum penitus consensissent, ac postmodum electione ipsa per Decanum vel Præpositum seu quemlibet alium Ecclesiæ vestræ Canonicum ad hoc à Capitulo deputatum solemniter publicata, electum ipsum Salzburgenfis Archiepiscopo, utpote Metropolitano vestro, præsentare curetis, ab eodem confirmationis beneficium receptorum, cui Metropolitanus ipse sine difficultate qualibet tam confirmationis quam consecrationis munus gratanter impendat. Ne verò cujusquam machinationis astutia circa hoc aliquid in Ecclesiæ vestræ dispendium attentetur, auctoritate omnipotentis Dei patris & filij & spiritus sancti, ex parte quoque beatorum Apostolorum Petri & Pauli ac nostræ, excommunicationis sententiam interponimus, quam Salzburgenfis Archiepiscopus, qui pro tempore fuerit, incurrat si quando de gremio Ecclesiæ vestræ quemquam denominare præsumpserit nisi quem ad præfulatus regimen & officium vicariæ utiliore æstimaverit bona fide. Quam compositionem procuratores ipsi pariter approbantes, eandem humiliter receperunt. Nos etiam ad postulationem eorum compositionem eandem juxta præscriptam formam factam à nobis, & ab ipsis procuratoribus, sicut præmissum est, approbatam, auctoritate apostolica confirmamus, statuentes

ut nec sententia nec privilegium aut quolibet aliud instrumentum huic compositioni unquam obstat, quin etiam quantum ad hoc penitus sint invalida, ut ipsa compositio sine quovis obstaculo robur obtineat perpetuæ firmitatis. Nulli ergo &c. nostræ compositionis, confirmationis, & constitutionis &c. Si quis autem &c. Datum Anagninæ Nonis Junij, anno undecimo.

IN eundem modum scriptum est Salzburgenfis Archiepiscopo.

EPISCOPO AMBIANENSI.

Oblata nobis tuæ fraternitatis litteræ continebant quòd cum interdum quidam qui jus patronatus in quibusdam Ecclesiis tuæ diocesis obtinent, auctoritate nostra mereantur excommunicationis vinculo innotari, easdem Ecclesias multo tempore vacare contingit, patronis ipsis propter excommunicationis impedimentum potestatem non habentibus præsentandi. Vnde quæsisisti à nobis an post sex menses in tali casu tibi liceat easdem Ecclesias personis idoneis assignare. Quocirca fraternitati tuæ præsentium insinuatione mandamus quatenus patronos ipsos moneas efficaciter & inducas ut pro iis satisfacere studeant pro quibus dinoscuntur excommunicatione notati, ut sic beneficio absolutionis obtento, personas idoneas ad prædictas Ecclesias valeant præsentare. Si verò tuis monitis obedire contempserint, post sex menses à tempore vacationis appellatione remota personis idoneis Ecclesias memoratas assignes, ita quòd ex hoc patronis ipsis nullum in posterum præjudicium generetur. Datum Anagninæ Idibus Junij, anno undecimo.

E I D E M.

Tua fraternitas requisivit à nobis utrum aliquo denegante uxori suæ in adulterio deprehensæ debitum conjugale, si postmodum ipse cum alia perpetret adulterium manifestè, an uxore agente pœnitentiam de commisso & veniam humiliter postulante, vir cogi debeat ut eandem maritali affectione pertractet. Super quo tibi taliter respondemus, quòd cum paria crimina compensatione mutua deleantur, vir hujusmodi fornicationis obtentu suæ uxoris nequit consortium declinare. Datum ut in alia.

NIVER-

Epist. 100.
De supplicia
negligentia
patronorum.

Epist. 101.
Non debet se-
parari matro-
monium quan-
do ambo con-
juges sunt a-
dulteri.
Cap. Tua fra-
ternitas. De
adulteri.